

Hmittor: quia nichil moralitatis vi
deo
Quam perambulat et simon re
gionem uide descendit in ca
pum iericho. ubi ptholomeus fili
us alobi qui gener ebat summi sa
cerdotis duies in auro et argento
qui erat in campo iericho ipsius ad
coniuicium suscepit. Simon vero
ad eum cujus duobus filiis iuda et
ionatha sicut ad amicu intravit.
verum quia iste ambiebat ad regi
onis ducatum instaurato coniuic
vicos occultari fecit. et tandem si
mone cum filiis inebriatis et letis.
iste suis supptis armis in eos irru
it. et ipsos neq[ue]ter interfecit. Et
statim ad occupandum iherusalem
et sanctificationem milites destia
uit. Iohannem vero symonis filium
qui tunc erat in zazara occidi uisit.
Sed ille hoc pre cognito precauit et
illos quod ad occidendum eum venerab
iugulauit. Machab. xv.

Noā
Iste proditor ptho
lomeus dyaboli signat. quia iste
est quem summe captat simonem et fi
lios eius. bonum prelatum et bo
nos ipsius imitatores de medio tol
lere ut sic possit in regione. in po
pulo ad libitum impare. Quia er
go per fortitudinem contra istos p
ualere non potest. ideo aliam vi
querit. ipsiisque coniuicium mudiæ
prosperitatis ppatur. et vino delic
iarum ipsos inebiat. Quos pro cur
to cum bene vident letos et ebrios
et vino. mudi prosperus bene ple
nos tunc se et occultos suos mini
stros. temptationes contra eos
armat. et sic in diversis vitiis eos
temptans pro voto suppat atque ne

cat. Et sic statim costituum quod
pauerat. et totam mundi gloriam
in luctum et tristiciam eis mutat
et. Regu. xm. Cum temulentus
fuerit a moni vino. peccitate eu[er]t
interficiat. Vnde si vis dic quod iste dy
abulus quando videt scilicet hominem
bene letum. et in coniuicium munda
ne prosperitatis immersum. tunc
occultos socios scilicet mortem et infor
tunia contra eum vocat. et sic per
mortem temporalem et eternam
ipsos interficit. vii Machab. ix.
dicitur. Conuerte sunt nuptie in lu
cetum. vox in usicorum suorum in
lamentum

Expliunt Moralisationes super primum librum Machabeorum
Inapiunt Moralisationes super secundum librum Machabeorum

Capitulum primo

A

Nicodus
ix cui e[st] in psidio
et immensus exectus cum
eo. auaria
ductus voluit te
plum habere ubi thesauros absconditos e[st] audierat spoliare. sed obli
lio sacerdotis seductus. cum paucis tempore plu[re] ut pecunias accepit ingressus. sacerdotes statim templum clauserunt. et aperto templi aditu mitentes lapides ipsum cum suis occiderunt et membra statim diuidentes

ij v

amputatis capitib⁹ exterrus pie
ecit. n. Machab. i. Mora Iste
antiochus qui interpretat paup
filens. signat pauperes ambitos⁹
qui se fingit silentem et benignus.
Iste sciens q̄ i templo ecclesie sūt
multi diuinitarū thesauri multa pī
guia beneficia summe mītitur ibi
dem intrare et ibidem dignitatez
opīnere. Et hoc non ut possit pro
ficere sed potius ut possit thesau
ros possidere. Quod vīdens saēdos
rector huius templi sc̄z deus ip̄i
quādoz mītrare pīmittit. sed tan
dem ubi non sperat. occultū adi
tum sc̄z mortem et infortium sibi
aperit. lapides tribulatiōnū in
eum immitit. et sic ip̄iū occidit
eumq̄ mēbeatim diuidit. inq̄tū
corpus ab aia dīiungit. Et sic n̄
solum ipsum ymmo illos quos se
cum duixerat. i. nepotulos et ahos
quos in ecclēsia pmouerat. capit
bus. i. potentia et virtute pruat.
et eos de templo suo et statu ec
clēsastico eicit atq̄ fugat. Eiecto
ēmin sic et mortuo malo prelato
sui etiā cum ip̄o deficiūt et a digni
tatis i. hoc templo m̄ digne ob
tentis ut cōmūniter eiciuntur.

Olee. ix. Propter malitiā adīnuē
tonuz eoz de domo mea eiciā eos

Th **V**illud tēplū ydolor⁹ siḡt
mundū vel mūdi statum. quia sci
līct nanee interpretatur pascua
vel germen pulchritudis. pro eo
q̄ mundus pulcher et germinans
illis videtur. qui in eo pascuntur
et delectātur. in istud ergo tēplū
antioch⁹. i. homo aliquoties itat
indiscrēte. in eius ne cōt̄ns se im
plicat. et hoc quia diuinitas acqui

rēre sperat. quas sacerdos et re
ctor huius templi sibi per suggesti
onēm pīmittit. ita q̄ ipsum ad in
gressum huius per spēm īuitat.
Verūptamen sic fit. q̄ dū iste n̄
aduertit. et dū ad thesaurem in
do habendū intendit. iste sacerdos
fūs. i. fūs d̄yabolus qui ip̄iū in
trodūxit. aditum occultū subite
mortis sibi apit. a occultos socios
fūos sc̄z tribulatiōnes et casus oīra
eum īductit. ipsumq̄ t̄paliter oe
cīdit. a capite et anima ip̄z exiūt.
mēbra eius et diuinitas alīs distri
buit. et sic eum de templo huius
eicit. Mathei. xxv. Serum in
utilē eicit ei tenebras exteriores. **C**

QVm filii isrl captiui dudum
in partide ducerentur. sacer
dotes qui tunc erant dei culto
res. acceptum ignem de altari in
valle vbi erat puteus altus et sic
eis absconderunt. et puteum ob
stuxerunt. Tandem cuī post sep
tuaginta annos populus duce ne
emīa in iudeam reuenerit. et nee
mias pro sacrificā ignem habe
re vellet. misit nepotes sacerdotū
ip̄son ad puteū an̄ dictū. ipsi v̄eo
nō ignē sed aquam crassam in pu
teo muenerunt. qua iussu neemī
e sacrificium tam ligna q̄ carnes
asperserunt. Sic vero vbi sol r̄ful
sit q̄ an̄ eāt in nubilo. ignis mag
n⁹ idē accēdit. quo totū sacrificium
deuoāt. De r̄siduo aq̄ p̄dītē iussu
neemī magis lapdes phūdūt. ex
qb⁹ mox ignis erupit. et lumen de
alta ri emicuit et p̄cessit. Hęc v̄o
psar h̄ns audit̄s et p̄batis sacer
dos honorauit a manu propria do
na plura eis dedit. **Mora** **C**

Ista solent itinice per aliquos exponi sic. Dicunt enim quod vallis ista que locus insimus est statum signat subditorum. putes iste signat conscientias earum. Ista ergo est veritas quod antiquitus patres nostri signavere et ecclesie fundatores abscondent ignem scilicet dilectionis feueris et deuotionis in puto quod erat in valle. i. in cordibus subditorum. et hoc quia tunc iste putor nullas aquas voluptatis habebat sed in siccitate paupertatis trahit et abstinentie persistebat. id est non mihi si ignis istius poterat continere quod ipse extingue non posset. Psal. Succendetur utruque simul et non erit qui extinguat. Sed rurera nepotes istorum sacerdotum scilicet moderni predicatorum et prelati satis possunt hodie in puto huius vallis. i. conscientias modernorum istius diuinum ignem querere. sed viri aut nūc possunt ibi ipsum impetrare. aqua enim crassa. i. carnalitas et voluptas ibi in habundantia repicit. ignis vero diuini amoris et superior deuotionis ibi totaliter non habetur. Sapiens xvii. Et ignis nulla vis poterat eis lumen praebere. Ergo dico quod ista aqua vitorum voluptatis debet inde per confessioem et penitentiam extrahi et ligna nostrorum affectuum sacrificia nostra nostre proximitatis carnalis vite membrorum aspergi. lapides id est nostra cordis diuinitas debet inde similiter circumcidere. et sic sol diuine gratiae qui prius a nobis fuerat obnubilatus resulgebis. et ignis predictus in nobis spiritualiter succedit.

tur. Quia appositio aquae erasse. i. recordato nostrorum peccatorum ignem diuini amoris et feruorem deuotionis et contritionis generat et hoc potissimum quando sol diuine gratiae mentem irradiat. Trenor. i. De excelso misit ignem in ossibus meis et erudiuit me. Thesm. xx. Factus est enim in corde meo quasi ignis estuas. Que pro certo si feremus. lumina bonorum exemplorum ab altari cordis nostri erum pent. rex vero i. principes seculares his cognitis dona propria nobis effundent. Cōstat enim quod principes seculares nobis bona multa facerent si ignem diuini amoris in nobis habundare videarent.

Hec super locum istum dicit augustinus. sicut incidet taliter potius in historia scolastica super librum primum machabeorum. quod ignis quod toto tempore captivitatis babilonice sub aquis viveat extinguitur est quando ab antiocho venditum est iasoni sacerdotium. **M**ora. Quid ad hoc potest allegari quod ignis spiritus sancti et diuini amoris quem nulle aqua tribulacionis extingue poterat. immo in primis ecclasia sub tribulationum aqua iextigibilis permanebat. iuxta illud. Cat. viii. Atque multe non poterunt extingue caritate. nūc ex toto extinguitur videtur in ecclesia propter quam in multis locis sacerdotium per simoniā est venale. et iam regnante avaritia ab antiocho rege. i. a malis venditur. a iasoni vero. i. ab ambitionis compatur. Propter quod ignis diuine gratiae et amoris in ecclasia sua minatur.

Capitulum secundū

¶ A

Si autem hic dicitur, quod est
mester recitat ubi agit
de virtutibus iheremie.
Archa testamenti budū
facta p̄ moysen i deserto miro mo-
do fuit abscondita. Inuenitur em̄
in descriptionibus iheremie, q̄ ip-
se videns captiuitatem babiloīcaz
imminere, archam cuz in ea conten-
tis et tabernaculum accepit, et in
desertum in monte ubi moyses p̄
videndo terram permissionis ascen-
disse legitur deportauit, ibiq̄ spe-
luncaz reppit, et ibi ultima lapis
aptus est, qui absortis archa alta-
ri incensi et tabernaculo iterum se
reclusit. Iheremias vero in ipso la-
pide, solo digitū tactu nomen dei
tetragramaton scripsit, et ostiū
signaculo dei clausit, nubes vero
scatim locum istum opuit ita q̄
nullus postea locū indicare potuerit.
In fine at tpm cū deo cōgregau-
erit plebem suā, colūpna ignis et
nubis ibi demonstrabitur, et maie-
stas dm̄ ibi sicut tpe moysi teue-
labitur, et sic locus iste ab omnibz
cognoscet. n. **Macha.** n. **Mos** Je-
mas qui m̄to r̄pretatur ex celis
dño signat bonum prelatum; me-
to et affectione usq; ad celestia ex-
alatum. **I**ste em̄ imminentis babi-
lonica captiuitate, i. temptationū
dyaboli potestate et mundi adver-
sitate, montem contemplationis
debet ascendere, et i desertum pe-
nitentie secedere, et ad speluncam re-
ligionis vñ humilitatis applicare.
p̄s. Ecce elongati fugies et māsi

in solitudine. Secuz dēt habere ar-
chā testamenti, i. dīne legis medi-
tationem, altare incensi, deuono-
nem, tabernaculū portatile, i. mū-
di contemptum portare, que petra
et spelunca, i. boni frēs et humiles
debet ab eo accipe et sorbere. Et
hys receptis seip̄os p̄ sui custodiā
et in amis glorie fugam claudere,
virtutes et merita que possident
a visib⁹s hominum occultare, et
nomine dei per deuotionē signati
nubēq; puritatis copti locū suu⁹
non debent alns pādere, sed poti⁹
ignoti a secula rubus pmanere. Si
autem heremite et sancti religiosi an-
tiquitus facebāt, q̄i ignoti ēē ho-
mībz cupiebānt. **I**herem. xxxvi.
Vade abscondece et tu et iherem-
ias, et nōmo sciat ubi sitis. **D**oc
debent boni religiosi facē, quouq;
in fine seculi deus ip̄os de creuerit
declarare, et v̄tutes eorū in mūdo
corā hoīb; manifestāc. **M**ath. vi.
Intra cubiculū tuū, et clauso ho-
stio ora patrem tuum in abscondi-
to

Capitulū tercium

¶ A

Conspicere om̄e summi sa-
cerdotis ciuitas scā ih-
rusalem in om̄i pace ha-
bitabatur, et leges di-
uite seruabant. Qd utiq; prop̄
ipsius sacerdotis summi pietatem
siebat, qui mala habebat odio et
iusticiam obseruabat. **I**psi reges
et principes locuz summo honore
ducebant, et templū magnis mu-
neribus illustrabant. **N**on et sc̄en-

eius tēx asie de p̄p̄is redditibus
sumptus sacrificiorū dabantur solue-
bat de propo q̄cquid ad sacrificia
p̄tinebat. n. Macha. in.

Mora q Sic rete quando
in iherusalem et in templo. i. in ec-
clesia vel religione est sacerdos om̄i
as. i. rector aliquis iustus homo. tūc
propter pietatem ipsi⁹ ipsa ciuitas
i. ipsa ecclesia sibi commissa in pa-
ce habitatur. et leges diuine et re-
gulæ obseruantur. Reges et prin-
cipes ipsum templum. i. ipsū ecclē-
siasticum statū honorant. donis et
muneribus ipsū dant. sacrifici
a bonorum operū acceptat. Presen-
tia et prudētia bonorum platorum
causa è pacis et prosperitatis ecclē-
siarum. et credo q si plati et alii
ecclēsiastici eēnt boni. seculaēs ei-
ga eos benigniter se habent. et
ecclēsie eō p̄ce et diuitijs habū-
darēt. sed quia modernis tēporib⁹
multa ecclēsiastici iuēnūtur pessi-
mi. ideo seculares contra eos sūt
iniqui. Psa. xxvij. Sicut populus
sic sacerdotes.

Hic dicit q̄ simon templi pre-
positus moliebatur iniquis
aliquid in ciuitate sancta. sed quia
om̄ias sumus sacerdos pontifex su-
is malitiae resistebat ideo implē il-
poterat qd̄ volebat. Quapropter
iste ad regem se leucum p̄perans
et erariū plenū pecunias in tēplo
eccie afferens ipsū ad spoliandum
dictum erariū induxit. et dictas
pecunias nō pertinere ad ratōnem
tēplo v̄l sacrificiorū. sed potius ad
v̄sus publicos afferuit. quapropter
ipsos ad regem p̄tenebantur.

Quapropter rex p̄ templo spoli-
ando eliodorū ihetelolimaz destina-
uit. // **Mora** q Symonis iste
signat simoniacos. q̄ i ciuitate ec-
clesie semp̄ mitunt mala tractāe.
iniquitates et simonias machina-
ti. Que pro certo quando p̄ficere
nequeunt. et videt q̄ om̄ias sum-
mus pontifex id est boi ecclēsie p̄
lati ipsos impediunt. statim solēt
ad reges et pr̄cipes seculares se o-
uertere. et cōtempto clericali offi-
cio fūrē vxorati et bigami vel p̄
cipiū officiales. Et sic qn̄ apud p̄
latum nichil possunt. solent apud
mūndanos pr̄incipes suas maliti-
as procurare. et tunc non cessat
ipsos ad thesauros ecclēie de p̄dan-
dos totis vitibus animare. Iunt
enīm q̄ tēplum ecclēsie plenū est
pecunias et thesaures. Iunt etiā
q̄ illud erarium templi ad regem
et publica negotia debet p̄tinere.
et q̄ pr̄incipes ipsum līcē possūt
tollere. Sic ergo isti bigami et cu-
riales clerici vxorati p̄ alios ecclē-
siarū et molestādū clericos pr̄in-
cipes excitant et inuitant. et ad
hoc mīti heliodorū. i. malos officia-
les et baliuos procurant. Si ad
litteram patet de clericis uxoratis
p̄ bigamis. q̄ in regū curijs vel cō-
silij cōmorant. q̄ p̄ certo nocē ec-
clesias et accusaē clericos p̄ alios
dimoscūt. vñ dī m̄. ca. nn. Simon
pecunias et p̄tē delator male loq-
bat de om̄ia.

OIciē hic q̄ heliodorū qui era
vñ tēpli spoliabat a duob⁹
āgēl sibi apparētib⁹ fuit acēt̄ peuis
s̄ et plagiis ipso sitis seiuīus elict⁹

Sed tandem omne fuit sacerdotis
precibus est sanatus. **I**sti autem
sanato dixerunt angeli prelibati
omne sacerdoti gratias age. ppter
ipsum enim est tibi reddita vita
tua. **T**u autem sanatus annuntia
mirabilia dei que fecit. quia ille q
venerat spoliator factus est tem
pli virtutum et mirabilium predi
cator. **M**ora. **S**i
vis allega hic de conuersione pau
li. Heliodorius qui interpretatur
deo meo generatus. signat beatum
paulum deo et ad dei opus genea
tum. **A**ctuum ix. **V**as electionis e
michi iste. **I**ste enim ad instinctum
symonis positi templi. i. ad sugge
stionem phariseorum et sacerdotum
templum ecclesie thesauris suis scz
bonis personis et christianis fidelibz
primo spoliare csiuit. **S**z pro cur
to a deo flagellatus et in flagellis
conuersus. templum ecclesie hono
uit. per bona opera sacrificauit.
mirabilia dei pre alios nūciavit. a
sic de spoliatore ditato. et de per
secutore factus est predicator. **H**

Vel allega generaliter q
flagellato tribulacionum ad duo p
ficit peccatori. quia primo mala q
prosuerat facere no permittit.
scd o ipsum ad deum conuertit
et dei laudatione facit. **I**ntra. ca.
ix. In agnitionem sui deduct est
percausus a domo plaga. **V**el si vis
dic q illi q bona ecclesie rapiunt
passiones et tormenta finaliter
incurvant. **H**

Duo iuuenes virtute deorum.
et opti gloria speciosi amie
tu appuerunt heliodoro spoliante
templum. que ptnus percutien

es plagauerunt. et sic eis ne the
sauros templi caper impediunt
Mora. **S**ic ve duo iuuenes. i.
plat et princeps secularis simili de
bent in iusticia conuente et contra
malos raptiores ne bonis noceat
qlibet cu suo gladio dimicet et spi
ritualiter eos per excommunicacionem
et corporaliter per penam corporalem affli
gere. **I**sti tamen debent dici duo
propter concordiam quam inter se
debent habere. virtute deorum pte
iusticiam qua contra malos dent
vigere. optimi gloria per bonam fa
mam qua pre ceteris debent polle
re. speciosi amici per honestam
vitam qua pte omnibus debent splen
dere. **A**ctuum primo. Ecce duo vi
ri astiterunt iuxta illos i vestibulo
albis. **V**el dic ista de duobus no
stris iuuenibus angelicas petro et
paulo qui contra heliodor. i. contra
neronem vel dyabolum conuene
runt. **V**el qui malos docendo et pre
dicando conuerterunt. et a malo ex
traxerunt ac. sicut supra. **V**el dic
idem de symone et iuda vel de qui
buscum duobus sanctis obimatis

Capitulum quartum

Iason frater domine sancte
tissimi sacerdotis contra
proprium fratrem sa
cerdotium ambiens re
gem antiochum adiuit et pmissa
mlta pecunia expulsoq frē sacer
dotium a rege optimiuit. **Q**ui obteto
principatu statim tribules suos ad
getilem tuū traxeret cepit a legitia

ciuitatū iurā de sticuens. pua sta
tuta sanxiuit. Circa sacerdotes et
circa altaris officia nequaq̄ dediti
erāt & contempto templo sacrifici
isq̄ neglectis palestris et ludis
vacabāt. Et patios honores ni
cētū habentes grecas glorias op
timas reputabant. et hys filēs eē
p̄ omnia cupiebant quos paulo
an̄ hostes et pēptoēs habuerāt.
n. Machab. iii.

Iste iason qui interpretatur desi
derās sīḡt ambīcōfū qui honoēs
et eminētias desiderare nō cessat
Prou. xxi. 8. de malo. Tota die
concupiscit et desiderat. Antiochus
q̄ iēptat paup̄ filēs v̄l paupis filē
tūl. malū sup̄iorēm sīḡt qui pau
pēs s̄b dītos ēuans ipsos filētes
et tristes efficit. mīptū p̄ timore
ip̄ius nullus est qui loqui presu
mat. *n. Mach. i.* A cecepit spolia mī
titudis gēcū. et siluit terra mō
spectu eius. Ista ergo ē veritas
q̄ iason. i. malū plati. p̄ pat om̄e
nec ratione frātūtatis nec rati
onē bonitatis q̄ t̄les non peunt
alys cōsāguineis v̄l iustis q̄n eo
rum sacerdotiū ambiunt et officia
concupiscit. iēo sepe fit q̄ ad ce
gem antiochū. i. ad malū plati se
trafferūt et mediante pecunia sā
cerdotiū. i. beneficiū acq̄uit p̄ri
osq̄ frēs et amicos a statib̄ suis
deponūt. **Iē. ix.** Omnis frat̄ sup
plantans sup̄plantabit et omnis
aīc̄ feudulēt incedit ic̄. Tal er
go abīcōsus. statī q̄ ad p̄ncipatū
vehit v̄l ad prelationem sublima
tur legitima ciuium iura. i. bonas
cōsuetudines sibi subiecti populi
destrue molitur et praua statuta

p̄ viribus instituit et sectaē. con
fēbules. i. suos amicos et familia
res ad ritū gentilem. i. ad seculare
lasciuī ā inducē comp̄batur. **Illi**
enī vide m̄ de malis q̄ plus cupi
unt nepotulos ritū et mores gen
tilios. i. seculares et lasciuos ha
bete q̄ q̄ israelite. i. viri iusti fi
at. **Vñ de talib̄s** potest dici illud
Osee ix. Effrāim educet ad īfecto
re⁹ filios suos. Quid plura! reue
ra regnāte tali plato. sacerdotes in
seniores. i. subditū nō vacat ad al
taris officia pagenda sed po tūs
contempto cultu v̄ ritu templi ec
clesie v̄l altaris et neglecta regu
lari ob seruantia discipline. mori
bus q̄ religiois depositis. pater
nis moribus. i. sanctorū p̄m̄ mo
ribus et cōbitōnibus vilipēsis. lu
dis seculārb̄ se implicant et grec
cas glorias. i. secularū mores o p
timos eē putant. hys q̄ ad littē
ram similes in morib̄ esse cupiūt
sc̄ secularib̄ quos hostes multo
tiēs senserūt. Cōstat q̄ seculac̄s
ecclesiasticoz i mītis casibus sūt
imīcia. q̄s potissimē de mītis nobī
lib̄ vide m̄ q̄n ad eccliaz vēniūt.
de dignāt̄ moēs religiosos a ecclia
sticos saq̄ a in cunctis suis actib̄
conantur secularib̄ conformari.
ita q̄ cuiilibet eorū possunt secu
lares dicere. **E**t tu vulneratus
es sicut nos nostri similis fact⁹
es. sicut dicitur. **Psaie decimo**
quarto.

Hec dicitur q̄ iason qui p̄
p̄rum frātēm suum de sa
cerdotio repulerat et sacerdotiū
muneribus optinuerat. quadam

Die quendam iniquum qui dicebatur
menelaus ad regem antiochum
cum pecunia destinavit qui eadem
pecunia sacerdotium i se retoquens
iasonem magistrum suum expulit.
et sic iusto dei iudicio is qui frenum
suum expulerat ab alio fraudulenter
de sacra editio fugatus fuit.

Mora ¶ Illud allega qd i
quo peccat aliquis in hoc punitur.
et qd eadem mensura qua mensa fie-
rimus remetetur nobis rc. **Luor**
vi. et **Math.** vii. **Iustum** est enim
ut qui alteri infidelis inueniatur
sibi alterum infidelem feciat. Ab
altero expecta qd alteri feceris. ¶
Vel allega contra ambitos qui
comuniter in suis statibus benefici-
ens et malitiae in pudicium fratum
fueru obtineat. finaliter npspe-
rantur sed superuenient tubula-
tione ab ipsis et quodcumq ab aliis
expelluntur. **Eze.** xvii. Ergo ne
prosperabitur

¶ Capitulum quintum

¶ 2

Dicitur antiochus rex ne-
quissimus ihesu salern
cepisset. et templum
thesauris vasis aureis
argenteisq spoliasset. et omnes
israelitas ad ritum gentilium transisse
iussisset. noluit qd templum ihesum
templo domini dicere. sed qd
plus id uis olimpi publice vocaretur.
Tunc enim templum luxuri-
a et commessationibus erat plenum
et scortantium cum meretricibus
Sacris edibus se vltro mulieres

ingerebant intrantes ea que
non licet bant. Altare plenum erat
illuc nec iam sabbata custodi-
ebantur. nec simpliciter quisq ui-
deum se esse confitebatur. Ducebat
enim ad dolorum sacrificia. et corona-
ti edera baccho seruire compellebatur
h. **Math.** vi. ¶ **Mora**

Sic vere statim cu dyabolus ihesu
salem. statim xpianitatis ditio
sue per peccatum subiugauit. ante
omnia templum id est statum ec-
clesiasticum omnibus bonis spua-
libus spoliauit. thesauros. i. virtu-
tes. vasa aurea et argentea. i. per-
sonas sapientes et metetes spiritu
aliter subtraxit. Filios israhel id
est ecclesiasticos ad ritum gentile
id est ad mores seculares traxit.
ita qd sicut videtur iam templum
ecclesie non videtur esse dei templum
sed iouis qd interpretat inimicus
separans. i. dyaboli pro eo qd ibi di-
abolo plus qd deo seruitur. Et qui
a cultu domini derelicto. iupiter. i.
inimicus dyabolus per vitia ibi colli-
tus et ei mandatis et suggestionis
bus obeditur. Et hoc patet ex
hys que sequuntur. quia iam ut vi-
detur illud templum. i. ecclesie sta-
tus luxuria et commessationibus est
plenum. a scortis et meretricibus
est frequentatum. edes sacre. i. do-
mum religiosorum mulieribus et
concubinis replentur. Iaq sabba-
ta id est quies mentis et contemplati-
o. sollemnitates. i. diuina laus et a
peccatis cessatio ibi non custodiuntur
sed potius baccho id est vino et eb-
etati omnes seruiunt. et coronati
edera. i. nitore vestimentorum indu-
ti isti deo baccho seruiunt et in-

Capitulum sextum

Sixpeditatione hoc
duo menses de locis
potius fuis omni-
ca que faciam a go-
bi potius ad manillas fulgi-
tatis p multo copiatis. Q-
uidam fabri uire volu-
et cu ad spoliias fugante
furens nocturnus. fumis a go-
bis pietatis. foliorum tri-
bus et aliquae matres potius c-
onducere. tibi qd uis fabri
fuerint qd **Math.** sexto.
¶ **Q**uod si tecum dy-
abolus vult qd aliquae ma-
trem pletas et flos-
sionem atroximare. i.
vulnus et onus me nos
vulnus pletas et flos-
sionem atroximare. i.
matres. i. plati-
quod potius floscione a vi-

omnibus obsequuntur. Ita et con-
cluamus breuitate nullus est qui
se libenter dicat iudeum. i. qui glo-
rietur dicitur religiosus vel presbiter
sed potius in secularibus actibus
gloriantur et potius videri secula-
res quam clerici delectantur. Sic ergo
templum illud mirabiliter est pol-
latum. a per antiochum i. dyabo-
lum est eversum. ps. Deus vene-
runt gentes. i. genti sum inores
in hereditate tua ac. vñ Naum. i.
Porte fluviorum apte sunt et septem
ad solum dictum.

Capitulū sextum. **¶ A**

Sub p̄secutione Antiochi
due mulieres de late fūt
pueros suos circūcidisse.
que statim a gentili-
bus pueris ad māmillas suspēsis.
fuerūt p̄ muros p̄cipitate. Quidā
etiam sabbatum colere voluerunt
et cū ad spelūcas fugerunt. se de-
fendere nclentes. Namis a gentili-
bus pierunt. Nolebat em̄ antio-
chus q̄d aliquae matres pueros cir-
cūcidarent. vel q̄d diem sabbati
custodirent. n. Macha. sexto.

¶ Mora **C**ic vere cum dy-
abolus nunq̄ voluit q̄d aliquae ma-
tres. i. aliqui plati pueros et subdi-
tos suos teneantur circūcidere. i.
a vitis resecare et quieti mentis
vacare. et festa spūaliter celebra-
re. Vnde est q̄d ille matres. i. plati
qui hodie puulos et subditos a vi-

ens circūcidūt de mutis. i. de aliis
statibus capiantur. Quenacū
est. i. boni subditī bene correcti a dy-
abolo et ministri eius tirānis vita
cū bonis suis mattibus tribulatio-
nibus subiciuntur. ad eccl̄ mamil-
las pendentes. i. prelato p̄ doctrinis
adherentes a dyabolo appellūt.
Sabbata festa spūaliter et tempo-
ratiter colentes Namis diuersarū
tribulacionum videntur. regulæ
enim est q̄d tam plati q̄d subditī q̄
a malo se cesecant. et qui de i lau-
dibus magis vacant. amplius a
bigmitatibus et officiis reciātur
et maioribus tribulacionib⁹ affi-
ciāntur. ps. Multe tribulatōes
istorum. **¶ B**

Nec habetur de heleazaro: q̄d
cum omnes iudei cōpellent
tur sacrificare ydol. et c̄tra legē car-
nes idolatrias. i. imolatas comedē
ipse noluit. sed potius morte su-
sternere voluit. Quinymo cui amī-
ci sui suaderēt q̄d carnes q̄b⁹ licitū
ē vēsti appōtarēt. ipse se carnes
porcinas fingeret comedere: n̄ sic
sub tali simulatione posset morte
euadere. recusabat et elegit mori
potius q̄d contra legem carnes por-
cinas comedere. vel vt se comedis-
se fingeret. et hoc ne ipse q̄d senex
et xc. annorum erat: malū exēplū
iuuenibus daret Non em̄ inquit no-
stre etati dignū est fingē. ne q̄d
adolescentium eleazarum nonage-
nam ad vitam alienigenatum
transisse estimet.

¶ Moraliter **C**ista possunt allegari exempla
q̄d illi qui sunt senes p̄ alios abstie-
re dūt a malo. n̄ hoc q̄d vita calū

ab alijs feahitile in exemplum.
Et ne sint alijs i occasione ruiie a
malis abstineat tenentur. Nono
rem suu debent tales graues sol
licitate considerare. et potius morte
eligeat q famam sua quaz longo
rpe vite securauerunt oblectameto
vite mo dice que superest detur paet
dicentes illud. Mach. xi. Mona
mur in virtute ppter frs nrros a
non inferamus crimen glorie ns
stre. ¶ C Vel dic
q ad viruin hostium non decet
aliud fingere. et maxime ubi sic
tio sua in alio scadalu pcedun
date. Sapi. i. Scus enim spiat
discipline effugiet fictum. Si ego
phibitum est ne mali fingant se
bonos. sic ne c boni fingant se ma
los. ¶ D

QVm iudei cu iuda machabeo
contra thimotheyum qui con
tra eos cu innumerabili exercitus
veniebat obuiā irent. et contra
eum bellum committerent. appare
erūt aduersariis quinq vici ignei
de celo missi i equis aureis de cori
qui iudeis ducatum prestabant.
Quorum duo machabeum medi
um habentes armis suis in columē
secuabant. in hostes vero tela et
fulmina iaciebāt. ex quo cecit
confusi et repleti perturbationes
cadebant. n. Macha. x. ¶

Mona
O Judei qui interpretantur glorificantes. machabeus
qui interpretatur in geminos ige
mose dominuz glorificans signat
bonos subditos fideles. qui contra
thimotheyum tyrannum. i. dyabol
lum et eius exercitū. contra exp
tationes et vicia prehantur. Iste

quinq viri bonos prelatos den
tant. qui de celo missi. i. a deo pro
moti et non a terrena affectione
vel simonia introducti debent esse
Johan. ij. Qui de celo venit su
per omnes est. Qui etiā debent
esse quinq p quinq sensu custo
diam. ignei per caritatis amori
cum equis aureis. i. cuz corporib
mundis et castis per castam ouer
sationem. Isti iudeos. i. subditos
debent precedere bona exēpla da
do. debent protegere se pro eis ex
ponendo. et in hostes tela et fulmi
na proicere ipsorum malitiaq re
pellendo. Prelati contra hostes spi
rituales id est contra demones de
bent iacere tela orationum. contra
carnem tela ieūniorum. contra
mundum tela reprehensionū. co
tra tirannos tela correctionū et
canoicaz sāctionū. Sic em faciēdo
ipos cade te faciēt a subditos quos
protecti tūcos reddēt. Ideo de
quolibet tali potest dici illud. Ma
thei. xxviii. Erat aspectus eius si
cū fulgur. vñ Abacuc. ij. In lu
ce sagittarū tuarū ibunt in splen
do re fulgurantis haste tue in fre
mitu conculcabis terram. Vel eti
am tela predicationū debent emit
tere. et fulgura bonorum exēplo
rum ostendere. vt sic possint orea
spirituales hostes subditos de sen
dere et munire. ¶ E

ITem hic superadditur q cu
iudas obtinuisse victoriaq
contra thimotheyum. quidaz ex p
te thimothei fugerūt i gazara p
diū valde multū iacessibile et fir
mū. qui loci firmitati obfisi vba ne
phāda orea iudam iactabāt. quo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

accensi animo illi qui curuia erat
perdidū expugnauerūt quis esset
me expugnabile et ceperū blasphemos.
et impios occiderunt. **Sile**
dī infra ca. xii. de ciuitate casphi

I **Mora** **A** Ad hoc ista
allegari possunt quod nullus debet i
loci rei status sublumitate confide
re. nec propter hoc ad iniurias et
molestias inferendas hostibus su
is procumperet. Quia nichil tam
firmum quod non possit destrui. et ex
hoc solent eos contra se fortius am
mare. Deus enim ad talium quod fer
ti protectione mutor. et amitor ad
iutorum et epalium bonorum iexpug
nabiles esse credere superbiae ipse
dam solet eos in manu hostium su
orum tradere. et potestas eorum quā
habuerūt peccatum enervare. Quātūcū
quod hō sit in loco et statu fieri pa
cifico et securio. utile est sibi pacifi
co se habere et hostes suos nullate
nus irritare. p. 5. Fiat pax in vnu
te tua et habundantia in turbibus
tunc.

C **Capitulū septimū.** **A**
H Ecce mētio quod ioppites
iudeos qui habitabant
cum eis cū uxoribus
et pueris quasi ludi spe
cie scafas intrate fecerunt. et in
altū maris ducentes eum nichil
malū suspicarentur submerserūt.
Judas vero statim proditorum au
diens et iniuriam sue gentis in se
retorquens subito nocte super eos
irruit. portū succendit. scaphas o
bussit et eos qui ignem fūgerūt
gladio interfecit. Et quia audiuit
quod ioppites ita volebant facere ui
des qui secū habitabant. ideo si

imile eis fecit. n. Machab. xii.

I **Mora** **I** Ita allega quod
multa mala veniunt ex ludis. et
quomodo extrema gaudia luctus o
cupat. Isti enim causa ludi mā
intrauerunt. sed tamen ibi solum
si pierunt. Et potissimum ista possunt
dici mystice quod filii israhel. et religi
osi et ecclesiastici nūquā debent cu
i ioppitis gentilibus. et cum seculari
bus ludos facere. nec eis se adiū
gere nec in eis plus debito confide
re. vel ad matia. et ad fluctuosa
mūdi negotia se trāsserre. Quia
ex stracatu talis societatis ppter ec
clīum mala exempla et dicta possunt
faciliter spūiale et eternū naufragia
gum reportare. **Johan.** xiiij. Non
communient iudei samaritanis

I **B** **V** Vel dic quod ioppite ge
tiles signant demones. cū quibus
nos iudei. et castam cōfīctō mix
tu in hac valle miserie habitamus
Psa. xi. Habitabit lupus cū agno
et p̄dō cū edo cubabit. Isti ergo
fraudulēter scaphas. et alta mūdi
bñficia quāq; ascēdē faciūt. et sub
specie ludi epalū ad altū maris. et
ad phūda mūdi negotia nos de du
cūt. Vbi p̄ certo p̄mo nos in vi
tis dem̄ ifem̄ supplicis mēgūt. et
sic ludū et palē quez nob̄ p̄mittē
videbāt in t̄bulatōes vūtūt. **Pro**
xiiij. His doloē miscēbit. **F** Atiū ē
ergo talū suggestiōibz crede et
ad eoz p̄ditōez maris. et fluxibil
mūdi statibz et negotiis se cōmittē
quod exm̄ solēt animarū picula p̄ue
mīce. ideo dicitur. **Eccēl.** xiiij. Non
credas iūmico tuo ieternū **Judas**
tam. et xpc istam demonum p̄ditō
nem et fideliz dāpnatōez finalitē

vindicabit. vnde in die iudicii ipsos perpetuis incedit cōdēpnabie
Machei. xxv. Ite maledicti in ignem eternum. **T C Q** Vel dic generaliter. q̄ illi q̄ p̄ditose decipiunt. siue sint seculares qui religiosos ad peccandum trahunt. siue demones q̄ fideles temptando in infernum mergunt. siue mūda m̄ proditos q̄ alios in se confidet. scadulerenter affligunt. finaliter p̄p̄tio et p̄nient et a uida xp̄o igne p̄petuo cōburētur et eocū scapha. i. sta'us et p̄sp̄erantes finaliter subuertentur. et sic illi q̄ alios subludi sp̄e illuserāt finalē illudēne
Prouibio. in. Illusores deus deluidet. **T d**

Hec dicit q̄uo iudas dimicās contra hostes quadā die multos de suis p̄didit. sed cū obtenta victoria corpora defūtorū sepelire vellet. inuicta sunt sub tumis eorum aliqua de donans p̄dolorum Propter qd̄ manifestuz ē q̄ pec pierant. q̄ ipsi donaria p̄dolorū contra legis p̄hibitcz habebat. **J**udas facta collatione p̄aiabus mortuorū oblatōnē ih̄clm offerri misit. et de resurrectione futura iuste et congue cogitauit. **Mora** **Q**usta possunt allegari strappuetatos religiosos et claustrales quibus non licet donaria p̄do lotum. i. mūdi dicas q̄ ab ydolis demobz dātur hodie. nec ali qd̄ sine prelati līcentia possidere. Sed pro certo quia in exercitu iudei. i. cristi militia et religione multi inueniuntur q̄ talia donaria sub tumis habent. i. qui occulte sine prelati līcentia contra leges et

statuta regularia pecunias et diuitias possident. ideo fit q̄ isti in bello contra viua peunt et finaliter morti etne subiacent. Actuū. et in Decūna tua tecū sit in p̄ditione. **V**el dic q̄ iudas. i. bonus prelat⁹ qn̄ p̄cipit subditos suos mortuos in peccato sume debet dolere p̄ veitia obtinēda et debet oblationes apud deum facere et offerte ut in resurrectiois tpe ip̄is dignetur dominus indulgere. **E**

De constātia easie qui se irruentibus sup̄ eū genitib⁹ inēfecit. et propria intēstina super ebas p̄iecat et ne illuderetur a gentibus propria se morte diffudit. n. **Machab.** ix. **Mora** **Q**p̄t applicari ad virtutē fortitudinis. q̄ tp̄alit loquēdo nihil ē audaci⁹ vel forti⁹ q̄ man⁹ mittere i seip̄fi. sicut de cathone legit q̄ se ipsum occidit. Verū q̄ n̄is modis tp̄ib⁹ nulli ē līcītū se ip̄z occidere. ideo dico q̄ sicut antiqui valde fortius et virtuosius reputabatur seip̄z occidē q̄ alī. sic spūaliter valde est virtuosius q̄ se ip̄fi vicat et corrigit q̄ alios. **Prouib.** xvi. Melior ē patiē viro fortis. et qd̄nat aio suo expugnatō v̄biū **Seneca de morib⁹** dicit q̄ fortior ē qui seip̄z vimat q̄ qui hostes subicit. difficile em̄ ē seip̄z vice

Capitulā octauū **T a**

Quoniam nichil impius contra iudā platiuit ip̄z die sabbati vellet inaudere. mis̄ iudei q̄ timore ducti

sequebatur eum suggesterbat quod dicitur sabbati non colligeret sed quod potius sabbato gloriam daret. Ipse in superbia ductus quesuit si erat potes in celo qui die sabbati coli uisisset. Quibus assentibus esse dominum deum celum quam sabbatum coli iussit respondit. Et ego inquit potens sum super terram qui impunis arma et regis negotia implevi. ipse ergo superbus die sabbati affixit. in quo tu conflictu corpus a vita et brachium dextrum amisit. n.

Machab. xiii. ¶ **Nora** ¶
Huius talibus verbis videtur ut
tyranni quia sicut deum in celestibus
domini credunt sic seipos in terra
domini nati dicunt. vide etis quod in ter-
ra quicquid facere libet licet. et quod
ipso ipso mala opera nulla possint.
Ezech. xi.
Longe recessit a domino nobis data
est terra in possessionem. Tales enim
nec dignata festa cole. Qui in mo-
tore iustos et simplices solent in
sabbatis. in diebus festiuis pugna-
re. et eos rapinis et exactonibus
infestare. quapropter et solent mor-
tem eternam incurvare. Quia licet
tu non est sabbatis et festiuitatibus
seruilia bona opera facere. multo
fortius illiciuntur in malis operibus ihu-
ate.

He dicitur quod omnes qui fuerant
sumus sacerdos vir bonus et
iustus. modestis moribus. eloquentia
decorus. et a puero in virtutibus ex-
ercitatus. visus est inde contra nicho-
norum prelatorum manus suas exte-
dere et pro se ipso et exercitu suo
deum exorare. Post hoc apparuit
albus vir gloria mirabilis secum

et ciuitatis amator. **Jeremias** propheta sibi gladium aureum portans
et sibi talia verba dicens. **Aceps** istum gladium a deo tibi missum
in quo deices hostes populi mei
israel. Qua visione iudei milites
confortati. manu quidem pugnat-
tes sed dominum cordibus de peccatis
se in hosties fortiter dicebunt
et confortati dei presentia quinq-
milia de hostibus prostrauerunt.

Nichanorem vero ducim hostilis
exercitus occidunt. **Aduertendum**
tamen quod dicti omnes et iheremias
iam diu mortui erant sed in visio-
ne machabeo appatebant. ¶ **Nora**

Ista possunt allegari pro illis quod bellum
domini nostra ista res pro fide et nostra ipsi
pro iusticia preliatur. **Cōstat**
quod pro talibus omnes et iheremias
et sci qui sunt in paradyso dominum de-
precantur quod gladium. potestate vi
cedi et trucidandi hostes ipsis assigna-
ntur noscuntur. quod pro et re ita fit con-
tor quod pietatis dimidi adiutori in fortifi-
catione iumentos supradicunt et hoc potissimum quod
maioribus pugnat et deum cordibus orantur
Isti enim duo iusto militi christiano in
studi bellum exequuntur necessaria sunt ma-
nualiter pugnare ut hostem debitum suum
faciat. et deum cordialiter exorare ut
ipse tribuum supplicat. **Vna** magis fa-
ciebat opus et altera tenebat gla-
diū. **Necesse**. nn. ¶ **C**onsilium si vis
dic de bello spirituali nostra dyabolus ca-
nem et mudum. ubi adiuuamus per ipsos
scotos dum gladio domini adiutori
premu nimur in quo ut coiter ho-
stes vicinus. dum tamen per bona
opera manualiter pugnemus. et quod
in nobis est faciamus. et ut deus resi-
duum supplicat ipsum cordialiter in

ploramus. **V**el de isto omnia dicit
quod ad hoc quod summus sacerdos. **I.**
presbiter dignus sit a domino ex
audiri et subditis fidelibus opitu
lari. necesse est quod sit omnis qui in
pretatur metens domino. **I.** spiri
tu contritus et tribulatus. quod sit
bonus iustus modestus moribus
et eloquo vel in verbis diuine
scripturæ exercitatus. **H**ebrei. vii.
Talis decebat ut nobis esset pon
tifer sanctus innocens impollutus
segregatus a peccatoribus. ex cel
sior celis factus. **E**t tales a domino
exaudiuntur. ita quod eorum precibus
subditis adiuuantur et spirituali
bus hostibus dominantur. **J**acobi
v. **M**ultum enim valet deprecatio
iusti assidua. **E**xtra si mali fuerint
preces eorum pro nichilo reputantur
Johann. ix. **S**cimus autem quod peccato
res deus non audit. sed si quis dei
citor est et voluntatem eius fa
ct hunc exaudiit.

QExplicavit moralisatrices super
secundum librum machabeorum
et prosequens super totum vetus
testamentum

*l'admirandum nos
et amorem.*

EC

50

nam

mai

se

out

hens

ter

hunc

in

an

am

de

re

re</